

SOROLLA
dibujante — sin descanso

CASTELLANO 3

VALENCIÀ 5

ENGLISH 7

SOROLLA

dibujante sin descanso

Joaquín Sorolla ha sido considerado siempre un pintor de la luz y el color. La exuberancia de su paleta, la rapidez con la que ejecutaba sus cuadros para poder fijar el instante fugaz y esa capacidad para captar la luz, subyugaron ya al público de su tiempo, y también ahora al del nuestro. Sin embargo, esa frescura en su pintura no es tan espontánea como parece. Detrás de ella hay un trabajo disciplinado y constante, multitud de ensayos, períodos de aprendizaje y preparación antes de acometer un gran cuadro. Los numerosos dibujos que se conservan de su mano son la mejor prueba de ello: tenemos constancia de más de 8.000 dibujos realizados por Sorolla, 5.000 de los cuales se conservan en el Museo Sorolla.

Estas cifras son la evidencia del carácter infatigable de Sorolla y nos hablan de su faceta de dibujante prolífico, un “dibujante sin descanso” durante toda su carrera. Sin embargo, esta faceta es aún un tanto desconocida. Son contadas las ocasiones en las que Sorolla envió dibujos a sus exposiciones, apenas regaló algunos a personas cercanas, y a diferencia de sus notas de color, no solía colgarlos en su estudio para mostrarlos a sus clientes. Y aunque en los últimos años la obra gráfica del artista se ha ido dejando ver con más frecuencia en diversas exposiciones, la fragilidad de los materiales de dibujo y la enorme sensibilidad del papel ante la luz, hacen que su exposición sea tremadamente delicada y, por tanto, excepcional.

La presente exposición muestra más de cien dibujos de Joaquín Sorolla, todos ellos de la colección del Museo Sorolla a excepción de tres que han sido prestados por la Universidad Complutense de Madrid y uno por una colección privada, exhibiéndose al público por primera vez junto con una obra de la colección de la Fundación Bancaja. La selección, sin ser rigurosamente cronológica, permite percibir la evolución que experimenta el trazo del artista, y sin ser exhaustiva, muestra los aspectos que más le preocuparon en el ejercicio del arte. A través de este conjunto pueden verse también los distintos usos que el pintor le dio al dibujo. Y es que Sorolla no sólo utilizó el medio gráfico como paso previo a su obra pictórica, a modo de preparación y exploración para sus grandes lienzos. También usó el dibujo como fin en sí mismo, como puro entretenimiento y, cómo no, para guardar recuerdo de aquellos a quienes más quería: su familia.

Inés Abril Benavides y Mónica Rodríguez Subirana

Comisarias de la exposición

SOROLLA

---

dibuixant inesgotable

Joaquín Sorolla ha sigut considerat sempre un pintor de la llum i el color. L'exuberància de la seua paleta, la ràpidesa amb què executava els seus quadres per a poder fixar l'instant fugaç i eixa capacitat per a captar la llum, encisaren ja al públic del seu temps, i ara també al del nostre. Ara bé, eixa frescor en la seua pintura no és tan espontània com sembla. Darrere d'ella hi ha un treball disciplinat i constant, multitud d'assajos, períodes d'aprenentatge i preparació abans d'escometre un gran quadre. Els nombrosos dibuixos que es conserven de la seua mà en són la millor prova: tenim constància de més de 8.000 dibuixos realitzats per Sorolla, 5.000 dels quals es conserven en el Museu Sorolla.

Aquestes xifres són l'evidència del caràcter inesgotable de Sorolla i ens parlen de la seua vessant de dibuixant prolífic, un “dibuixant sense descans” durant tota la seua carrera. En canvi, aquesta faceta és encara un tant desconeguda. Són comptades les ocasions en què Sorolla va enviar els dibuixos a les seues exposicions, a penes va regalar alguns a persones pròximes, i a diferència de les seues notes de color, no solia penjar-los en el seu estudi per a mostrar-los als seus clients. I encara que en els últims anys l'obra gràfica de l'artista s'ha deixat veure amb més freqüència en diverses exposicions, la fragilitat dels materials de dibuix i la gran sensibilitat del paper davant la llum, fan que la seua exposició siga tremendament delicada i, per tant, excepcional.

La present exposició mostra més de cent dibuixos de Joaquín Sorolla, tots ells de la col·lecció del Museu Sorolla a excepció de tres que han sigut prestats per la Universidad Complutense de Madrid i un per una col·lecció privada, exhibint-se al públic per primera vegada juntament amb una obra de la col·lecció de la Fundació Bancaixa. La selecció, sense ser rigorosament cronològica, permet percebre l'evolució que experimenta el traç de l'artista, i sense ser exhaustiva, mostra els aspectes que més li varen preocupar en l'exercici de l'art. A través d'aquest conjunt poden veure's també els distints usos que el pintor li va donar al dibuix. I és que Sorolla no sols va utilitzar el medi gràfic com a pas previ a la seua obra pictòrica, a mode de preparació i exploració per a les seues grans teles. També va fer-ne ús del dibuix com a fi en si mateix, com a pur entreteniment i, com no, per a guardar record d'aquells a qui més estimava: la seua família.

Inés Abril Benavides i Mónica Rodríguez Subirana
Comissaries de l'exposició

SOROLLA

Tireless draughtsman

Joaquín Sorolla has always been seen as a painter of light and colour. His exuberant palette, the swift execution of his pictures so as to catch the fleeting moment, and that ability of his to capture the light enthralled the public in his own time and still do so today. However, that freshness in his painting is not as spontaneous as it seems. Behind it lies constant painstaking work, much trial and error, and periods of study and preparation before undertaking a great painting. The many surviving drawings from his hand are the best proof of this: we know of more than 8000 drawings by Sorolla, 5000 of which are preserved in the Sorolla Museum in Madrid.

These figures are evidence of Sorolla's inexhaustible stamina and speak to us of his facet as a prolific creator of drawings, a "tireless draughtsman" throughout his career. Yet this side of Sorolla is still relatively little known. He rarely included drawings in his exhibitions, gave very few to close friends and did not tend to hang them in his studio to show to clients, unlike his colour notes. And although his graphic work has been appearing more frequently in recent years in various shows, the fragility of the drawing materials and the extreme sensitivity of the paper to light make exhibiting these works a tremendously delicate operation and therefore an exceptional event.

This exhibition includes over a hundred of Joaquín Sorolla's drawings, all of them from the Sorolla Museum collection apart from three lent by the Complutense University of Madrid and one from a private collection, being shown in public for the first time, along with a work from the Fundación Bancaja collection. The selection, though not strictly chronological, allows us to see how his line evolved, and while not exhaustive, it shows the issues that most concerned him in his artistic practice. This group of works also reveals the different purposes for which he used drawing. For Sorolla, this medium was not just a preliminary step in his work as a painter, a means of preparation and exploration for his great canvases. He also used it as an end in itself, as pure entertainment, and of course to keep a memento of those dearest to him: his family.

Inés Abril Benavides and Mónica Rodríguez Subirana
Exhibition Curators

09.10.21

09.01.22

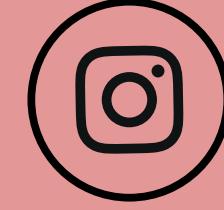
---

de martes a domingo
de 10 a 14 y de 16:30 a 20:30 horas

Plaza Tetuán, 23. València
www.fundacionbancaja.es

ORGANIZAN

